

ÅRSRAPPORT 2018

Kompetansesenter rus – region vest Stavanger ved Rogaland A-senter as

INNHold

Korus vest stavanger, årsrapport 2018.....	4
Kap.1 Rusmiddelforebygging som en del av folkehelsearbeidet.....	5
Kap. 1.1 Vurdering av måloppnåelse.....	5
Kap. 1.2 UngData og Hurtig Kartlegging og Handling (HKH)	5
Kap. 1.3 Planlegging etter Plan- og bygningsloven	6
Kap. 1.4 Ansvarlig alkoholhåndtering.....	6
Kap. 1.5 Rusmiddelforebyggende arbeid i skolen	7
Kap. 1.6 Arbeidsliv og rus – alor.....	7
Kap. 1.7 Aldring og rus	9
Kap. 2 Tidlig Intervensjon (TI).....	100
Kap. 2.1 Vurdering av måloppnåelse.....	100
Kap. 2.2 Kvantitativ del	11
Kap. 2.3 Bedre tverrfaglig Innsats – BTI	12
Kap. 2.4 Opplæringsprogrammet «Barn i Rusfamilier" – BIR.....	13
Kap. 2.5 "Mot til å se - evne til å handle"	13
Kap. 2.6 Tidlig inn	14
Kap. 2.7 Motiverende samtale	14
Kap. 3 Rusarbeid.....	15
Kap. 3.1 Vurdering av måloppnåelse.....	15
Kap. 3.2 Kompetansetiltak rettet mot det kommunale rusarbeidet.....	15
Kap. 3.3 Nasjonal overdosestrategi 2013-2018	19
Kap. 3.4 BrukerPlan	20

Kap. 3.5 Opplæring i tvangsbestemmelsene i Helse- og omsorgstjenesteloven kap. 10	21
Kap. 3.6 Implementering av nasjonal faglige retningslinjer.....	21
Kap. 3.7 Bolig for velferd.....	21
Kap. 4 Forskning.....	22
Kap. 5 Nasjonale funksjoner og særskilte oppdrag.....	23
Kap. 5.1 Tiltak for å styrke samhandling mellom sektorer, tjenester og nivå.....	23
Kap. 5.2 WIRUS-studien (Workplace Interventions preventing Risky Use alcohol and Sick leave)	24
Kap. 6 Øvrige oppgaver / kunnskapsformidling	26
Kap. 7 Administrasjon og forvaltning.....	26
kap. 7.1 Kommunikasjon, informasjon og profilering	27
Kap. 8 Oversikt over ansatte ved KoRus vest Stavanger i 2018 – antall, årsverk og kompetanse	29
Kap. 9 Regnskap for KoRus vest Stavanger – 2018.....	30

Samfunnsoppdraget

Kompetansesentrene sitt samfunnsoppdrag er å styrke kunnskapen og kompetansen på sine respektive fag- og arbeidsområder. Helsefremmende og forebyggende arbeid, arbeid ut mot tjenestene og tverrsektorielt arbeid skal vektlegges. Sentrene skal gjennom kunnskapsformidling og implementeringsstøtte bidra til at praksisfeltet tar i bruk kunnskapsbaserte og effektive tiltak og metoder. Sentrene skal legge til rette for kvalitetsutvikling og systematisk brukervedvirkning, og bidra til å synliggjøre og gjøre gyldig både erfarings- og forskningsbasert kunnskap.

Overordnet formål

Kompetansesenter på rusfeltet (KoRus) skal sikre ivaretagelse, oppbygging og formidling av rusfaglig kompetanse og gjennom dette bidra til å oppfylle nasjonale mål på rusfeltet i den enkelte region.

1. KoRus'ene sin primære rolle er å styrke praksisfeltet ved å utvikle forståelse, og formidle og implementere forsknings- og/eller kunnskapsbaserte strategier.
2. Virksomheten skal skje i tett samarbeid med andre regionale aktører, og bidra til å styrke organisering, kompetanse og kvalitetsutvikling på rusfeltet.

Mål og hovedsatsingsområder i 2018

Det overordnede målet i 2018 har vært å bidra til gjennomføring av målene i samhandlingsreformen og oppfølging av Stortingsmelding på rusfeltet og Folkehelsemeldingen. Videre er det knyttet oppgaver til Opptrappingsplanene for rusfeltet.

Senterets innsats konsentrerer seg rundt følgende kjerneoppdrag:

1. Rusmiddelforebygging, folkehelsearbeidet
2. Tidlig innsats (og intervensjon)
3. Rusarbeid (på alle nivå)

KAP.1 RUSMIDDELFOREBYGGING SOM EN DEL AV FOLKEHELSEARBEIDET

KoRus vest Stavanger har i 2018 videreført arbeidet med rusmiddelforebygging og folkehelsearbeidet innen feltene UngData, BrukerPlan, HKH, Ansvarlig Alkoholhåndtering (AAH) og kommunalt planarbeid. Innsatsen er i første rekke rettet mot kommuner i Rogaland fylke, men i noen grad er også kommuner i Hordaland fylke (Helse Fonna) involvert i satsingen – ofte i et samarbeid med andre kompetansesentra som dekker både fylkene Hordaland og Rogaland.

KoRus vest Stavanger har en aktiv rolle i forhold til rusforebygging i arbeidslivet gjennom samarbeid om alor nettverk med private og offentlige bedrifter og virksomheter. Denne innsatsen har vært både regional og nasjonal.

KAP. 1.1 VURDERING AV MÅLOPPNÅELSE

KoRus vest Stavanger har i store trekk nådd sine mål for 2018 innen rusmiddelforebygging og folkehelsearbeidet jf. kompetansesenteret sin gjennomføringsplan for 2018.

Områder som kan forbedres er å utvikle virkemidler innen kommunalt planarbeid. Det er også et mål å videreutvikle samarbeidet med Rogaland fylkeskommune, spesielt med tanke på KoRus vest Stavangers innsatser vedrørende folkehelsearbeid.

KAP. 1.2 UNGDATA OG HURTIG KARTLEGGING OG HANDLING (HKH)

KoRus har - på bakgrunn av Ungdata kartleggingen i Rogaland - i 2018 brukt tid til kunnskapsspredning og holdt presentasjoner for Rogaland fylkeskommunes PPT og utdanningsforbundet. KoRus har også foretatt fordypet analyse av enkelte fenomen fra undersøkelsen i 2016. I den forbindelse har vi knyttet til oss en masterstudent fra UiS for å se nærmere på «skolen som helsefremmende arena». Masteroppgaven vil studenten levere fra seg i mai 2019.

I 2018 startet planlegging og tilrettelegging for Ung i Rogaland som gjennomføres i uke 10-13 i 2019. I den forbindelse ble det vedtatt å utvide resursbruken, slik at KoRus nå har to rådgivere koblet til Ungdata. I 2018 har vi hatt 2 regionsamlinger, i mai og september, både for å informere, og for å utveksle gode tips og erfaringer. Rogaland har lang erfaring med Ungdata, kommunene er godt kjent med kartleggingen, og det har vært lite utskifting av kommunekoordinatorer de siste 5-6 årene. Forbedredelsene har derfor vært ukompliserte og problemfrie.

I 2018 har vi også enten etablert eller forsterket vårt samarbeid med andre fagmiljøer for å bedre ivareta potensialet i undersøkelsen. Fylkesmannen, RVTS og fylkesmannen er alle involvert i forskjellig grad. I tillegg er vi i dialog med UiS og RKBU om å samarbeide om analysen av resultatene.

KoRus vest Stavanger har veiledet og fasilitert HKH-kartlegging om sentrumsnære ungdomsgrupperinger som det har vært knyttet bekymring til. Kartleggingen ble initiert av Rogaland Politi og er et samarbeid mellom Stavanger og Sandnes kommune. Gjennom opplæring, innledende konsultasjon, og intervjuer med nøkkelpersoner, har kartleggingsteamet samlet inn kunnskap om ungdommene og hvilke tiltak som finnes for å ivareta målgruppen. HKH-kartleggingen førte til en rapport som ble presentert september 2018 for ulike fagmiljø som har ansvar for forebygging.

KAP. 1.3 PLANLEGGING ETTER PLAN- OG BYGNINGSLOVEN

KoRus bistår kommunene i oversiktsarbeidet, med gjennomføring og analyse av blant annet Ungdata og Brukerplan, men også med veiledning i HKH. Dette overtidsarbeidet er sentralt i kommunenes generelle planarbeid. Vi er blitt invitert som høringsinstans og i noen tilfeller som ekstern ressurs i ulike planleggings- eller koordineringsgrupper.

KAP. 1.4 ANSVARLIG ALKOHOLHÅNDTERING

Alkoholnettverket

KoRus vest Stavanger har bidratt og deltatt i styringsgruppe og ressursgruppa for alkoholnettverket. Disse møtene har fungert som gjensidig informasjon- og kunnskapsutveksling og som ledd i planlegging av nettverkssamlingen. KoRus har sammen med Fylkesmannen i Rogaland ansvar for planlegging, forberedelse og gjennomføringen av Alkoholnettverket. Samlingen i 2018 ble arrangert i Haugesund med tema «Fokus på forebygging».

Samlingen i alkoholnettverket hadde god og bred oppslutning med deltakere fra politi, kommune, politikere, KS, fylkesmannen, dørvaktselskap, skjenkebransje, og skjenkekontrollene i nord og sør-fylket. Bransjen var også i år i flertall, noe som tyder på at dette er en av få arenaer hvor bransjen kan få faglig påfyll, dele og drøfte aktuelle problemstillinger.

KoRus gav en kort presentasjon av Juventes resultater fra «Skjenkekontroll» som viser at flere butikker/kommuner i Rogaland har utviklingspotensialer.

Det ble rigget utstyrsbord og store mengder relevant materiale innen ansvarlig vertskap og alkoholhåndtering ble utdelt.

Samarbeid om kontroll av salgs- og skjenkebevillingene

Rogaland er det fylke i Norge hvor flest kommuner har organisert sitt arbeid med kontroll av salgs- og skjenkekontroller gjennom kommunalt samarbeid. 24 av 26 kommuner i Rogaland organiserte i 2018 kontroll av skjenkebevillingene gjennom kommunalt samarbeid. Denne kontrollen utøves av Brannvesenet IKS sør-Rogaland og NoRoSun (som står for nord-Rogaland og Sunnhordaland kommune samarbeid). Kun to kommuner (Utsira, Sola) får kontrollene utført av vaktelskap eller kommunalt ansatte kontrollører.

De to skjenkekontrollene via kommunesamarbeid i fylket tilrettelegger begge noe som kalles Fagråd/saksbehandlerforum hvor saksbehandler fra deltakende kommune deltar. God kontakt med koordinatorene for disse fora bidrar til smidig flyt av gjensidig informasjon. En av KoRus sine viktige oppgaver/roller er å være knutepunkt og tilrettelegge for kompetanseutvikling og erfarings- overføring.

I 2018 har KoRus bistått Stavanger kommune med veiledning og materiale i forbindelse med deres kurs i Ansvarlig vertskap for bransjefolk. Det har også vært i dialog med andre kommuner vedrørende kurs og opplæring innen Ansvarlig vertskap.

AAH nasjonalt

På nasjonalt plan har KoRus vest Stavanger i 2018 vært en bidragsyter og høringsinstans for utvikling innen ansvarlig alkoholhåndtering. Det har vært gitt konkrete innspill til kommunetorgetts hjemmesider som omhandler ansvarlig alkoholhåndtering. KoRus har deltatt ved begge samlingene i AAH- forumet (mai og november) og ved fylkesmannsamlingen i april, begge i regi av helsedirektoratet.

Student

Universitetet i Stavanger har bachelor-studie innen hotell- og reiselivsledelse. Studentene ved disse to studiene er en viktig målgruppe med tanke på fremtidig satsing innen god ansvarlig alkoholhåndtering hos næringen. KoRus vest Stavanger har også i 2018 formidlet viktige fokusområder innen AAH og AV for over 60 studenter.

KAP. 1.5 RUSMIDDELFOREBYGGENDE ARBEID I SKOLEN

KoRus vest Stavanger har bidratt med å gjøre «Støttmateriell: Rusforebyggende arbeid i skolen – forslag til læringsaktiviteter» og forebygging.no/skole kjent i enkelte sammenhenger hvor blant annet Ungdata- resultater er presentert.

KAP. 1.6 ARBEIDSLIV OG RUS – ALOR

Regionalt alor nettverk Rogaland

KoRus medarbeidere og klinikere fra poliklinikken og behandlingsavdelingen ved Rogaland A-senter har i samarbeid med våre regionale kontaktpersoner fra Akan planlagt, arrangert og driftet to regionale alor nettverkssamlinger i Rogaland :

- 15.03.2018 i Haugesund med tema: »Skål -fra ord til handling. Rusmiddelpolicy i praksis»
- 20.09.2018 på Sola/Stavanger med tema: «Hvordan forstå avhengighet - Hjernens mysterier med fokus på spill- og rusmiddelavhengighet»

Antall deltakere er fortsatt økende og ventelister har vært påkrevd. Rundt 35 nye deltakere har i 2018 fått tilsendt invitasjonen til alor nettverkssamlingene. Disse er rekruttert ved ulike arenaer (bl.a. HMS-konferanser og kurs) der KoRus vest Stavanger og Akan har deltatt. Det er ved flere anledninger/arenaer gitt konkret informasjon om alor, resultatene fra evalueringen av alor nettverkene og alor nettverksarbeid.

KoRus og poliklinikken v/ Rogaland A-senter har som direkte resultat av alor nettverkene hatt en rekke henvendelser fra bedrifter som deltar i alor nettverk, og det er gitt veiledning og bistand opp mot enkeltsaker i bedrifter.

Alor Norge - nasjonalt nettverk for driftere av regionale alor nettverk.

Nasjonalt nettverk for driftere av alor nettverk (alor Norge) ble startet i 2011 med årlige samlinger. Gjennom 2018 har det vært jevn kontakt mellom KoRus vest Stavanger og alor nettverkens tilretteleggere, hovedsakelig via møtene i Ressurs- og arbeidsgruppe for alor Norge (RAG), men også pr telefon og mail.

Den åttende alor Norge samlingen ble avholdt i Sola/Stavanger den 23.-24.01.2018. KoRus vest Stavanger var vertskap og tilrettela samlingen sammen med øvrige deltakere i RAG. alor Norge samlingen er en samling for alle som deltar i drift og tilrettelegging av regionale alor nettverk i Norge, og for de som planlegger å starte. Hensikten for alor Norge samlingene er å være en arena for inspirasjon og erfaringsdeling for utvikling, kvalitetssikring og spredning av alor nettverk nasjonalt.

Årets samling pågikk over to dager og ble gjennomført med ca 30 deltakere. Deltakerne var fra kompetansesentrene KoRus Midt, KoRus vest Bergen, KoRus Oslo, KoRus sør, KoRus vest Stavanger, Akan og fra TSB-tilbudene; Lade behandlingssenter, Rogaland A-senter, Inkognito, A-senteret Oslo Trasop, Ålesund behandlingssenter, Borgestadklinikken, Stiftelsen Bergensklinikken, ARA Kristiansand og Sykehuset i Vestfold, samt NAV arbeidslivsenter Nord-Trøndelag. Hovedfokus- og tema for denne samlingen var resultatene fra alor evaluering og hvordan ta disse videre. I denne sammenheng deltok og bidro deltaker fra Proba samfunnsanalyse.

KoRus vest Stavanger har også bidratt med foredrag ved alor nettverkssamling i Nord-Trøndelag innen nytteverdien av alor og resultater fra evalueringen.

Ledelse av Ressursgruppa - drift og utvikling innen alor

Driften av alor nettverk har siden 2012/2013 hatt en egen ressurs- og arbeidsgruppe for drift og utvikling. Deltakere er tilretteleggere fra de ulike KoRus'ene og Akan, pluss en web-ansvarlig. Arbeidet i RAG ledes av KoRus vest Stavanger, og det er avholdt fire møter i 2018.

Mandat for gruppens sammensetning og arbeid justeres årlig og presenteres for godkjenning ved alor Norge samlingen samt i samarbeidsmøte mellom Rogaland A-senter og Akan kompetansesenter. Det er utarbeidet egen handlingsplan for dette arbeidet.

Store deler av innsatsen i RAG i 2018 har vært konsentrert rundt resultatene fra evalueringen og hvordan ta disse videre inn i satsingen med arbeidet, men også gjennomgang og kvalitetssikring av alor nettverkets kriterier, og utarbeidelse av Handlingsplan (for drift av www.alor.no og markedsføring). KoRus vest Stavanger har sammen med web-ansvarlig stått for driften av nettstedet www.alor.no og utarbeidelse av handlingsplanen. Web ansvarlig og KoRus vest Stavanger har hatt tett dialog. Intranettet ved www.alor.no er i år blitt utvidet. Det har også vært arbeidet med å sikre nettstedet i henhold til GDPR.

Kurs/opplæring/stand til arbeidslivet

- KoRus har gjennomført to undervisningstimer innen tema Arbeidsliv og rus for over 60 studenter ved UiS, bacheloretter i hotell og reiseliv.
- HMS konferanse 25.01.2018, Haugesund, stand og informasjon om alor nettverket.
- IA-konferansen i Rogaland 01.11.2018, Stavanger, stand og informasjon om alor nettverket.

KAP. 1.7 ALDRING OG RUS

Nasjonalt

KoRus vest Stavanger har i 2018 bidratt som deltaker i nasjonal arbeidsgruppe innen aldring og rus i regi KoRus Oslo.

Regionalt

Fylkesmannen i Rogaland leder nettverket Eldre og rus, et nettverk for oversikt over eldre og rus-situasjonen og satsingen i Rogaland.

KoRus vest Stavanger har i 2018 vært fast deltaker og bidragsyter i dette arbeidet.

- I 2018 har KoRus tatt initiativ og ledet arbeidet med et seminar med tittelen «Aldring og helse – hva med alkohol?» Et dagsseminar hvor brosjyren med samme tittel ble gjort kjent. Seminaret ble arrangert i samarbeid med Fylkesmannen i Rogaland, Regionalt kompetansesenter for rusmiddelforskning i Helse Vest (KORFOR,) Regionalt kompetansesenter for eldremedisin og samhandling (SESAM) og Utviklingspsykiatrisenter i Rogaland.
- Bidratt til å lansere/gjøre kjent den nasjonale brosjyren «Aldring og helse – hva med alkohol?». Brosjyren ble distribuert til alle legekontor/fastleger og kommuneleger i Rogaland, tilknyttet TSB-satsing/kampanje via «Hvilepuls» (informasjonskanal på fastlegers venterom).
- Undervisnings om Aldring, alkohol, legemidler og folkehelse 20.03.2018 ved Fagskolen i Stavanger (videreutdanning innen helse og sosialfag)
- Foredrag om Aldring, alkohol og folkehelse oktober 2018 ved AEF sin eldre og rus konferanse i Stavanger.

KAP. 2 TIDLIG INNSATS

Etter omfattende satsning blant kommuner i nord-Rogaland er BTI satsningen i løpet av 2018 også utvidet til sørfylket, og flere kommuner har tegnet samarbeidskontrakt med Korus vest Stavanger, og har gjennomført BTI undersøkelse for kommunalt ansatte.

Programmet «Barn i Rusfamilier» (BIR) har fortsatt i en annen form og Frida prosjektet inngår nå som en del av Tidlig Inn - satsningen ved Korus.

Korus har i 2018 bidratt til en omfattende MI-opplæring for ansatte i kommuner, spesialisthelsetjeneste/TSB og for deltakere i WIRUS studien.

Det er videre avholdt tre nettverksamlinger for regionale MI nettverk. Om WIRUS-studien (se kapittel 7.2 for mer informasjon).

KAP. 2.1 VURDERING AV MÅLOPPNÅELSE

Hovedmålsetningen for 2018 var å fremme bedre praksis og økt kunnskap om tidlig intervensjon, samt spre modellen BTI (Bedre tverrfaglig innsats), styrke kompetansen i forhold til arbeid med gravide og småbarnsforeldre, og bidra til fortsatt utvikling av MI som verktøy innenfor Tidlig intervensjonsområdet.

KoRus vest Stavanger har i store trekk nådd sine mål for 2018 innen Tidlig Intervensjon (jf. gjennomføringsplan for 2018). Kunnskap om tidlig intervensjon er spredt gjennom BTI satsningen i både nord og sør fylket. BTI omfatter nå 11 kommuner i nord-Rogaland og Sunnhordland (Helse Fonna), i tillegg til 4 kommuner i sør som vi har samarbeidet med om utarbeidelse av avtale i 2018. Dette arbeidet utføres i samarbeid med Korus Bergen/ Helse Fonna. Det er inngått et forpliktende samarbeid mellom ulike kompetansesentra på vestlandet, fylkesmennene i Rogaland og Hordaland om BTI. KoRus Bergen og Stavanger, RKBU vest og RVTS vest har i 2018 en egen samarbeidsavtale om «drift» av BTI i regionene. Herunder er det nedsatt et arbeidsutvalg som møtes månedlig.

Konferansen «Mot til å se, evne til å handle» er en del av den kompetansehevende satsningen på området tidlig inn. Kommuneansatte har i tillegg fått tilbud om annen kompetanseheving som kan ses i sammenheng med programmene Tidlig inn og BIR. For kommuner som har deltatt i programmet Barn i Rusfamilier (BIR) i nord og sørfylket ser BTI se ut til å være en nyttig videreføring av den kommunale satsningen.

Det er en stadig utfordring å bidra til bedre samhandling mellom ulike tjenestenivå og sektorer – særlig gjelder dette samarbeidet mellom kommuner og spesialisthelsetjeneste/TSB med å skape gode pasientforløp og samtidige tjenester («sømløse tjenester»), jf. samarbeidsavtalene mellom helseforetak og kommuner, og opptrappingsplanen for rusfeltet. Vårt mål er at den utvidede satsingen innfor BTI kan bidra til dette i samhandlingsprosjekt som er en oppfølging av Multisenterstudien.

Grunnleggende opplæring i MI (Motiverende Intervju) er gitt til flere målgrupper, samt oppfølging av deltakerne gjennom nettverk.

KAP. 2.2 KVANTITATIV DEL

Innsatsen overfor kommunene kategoriseres slik:

Nivå 1 Kunnskapsformidling gjennom kurs og konferanser

Nivå 2 Faglige nettverk og/eller faglig bevisstgjørende prosess over tid

Nivå 3 Refleksjon over egen praksis (i tillegg til nivå 2) for eksempel ved veiledning over tid

Nivå 4 Endret praksis, prosjekt- og utviklingsarbeid i særlig utvalgte innsatskommuner/bydeler

	Antall kommuner	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
Bedre Tverrfaglig Innsats	15	15	14	14	14
Bedre samhandling for barn som pårørende	5	5	5	5	5
MI-opplæring	11	3 (4 kurs à 3 dager)	8 (2 samlinger)		
Jordmornettverk	18	18	18	18	
«Mot til å se...» konferansen	30	30			
Tidlig inn, temaer	10	10	10		

KAP. 2.3 BEDRE TVERRFAGLIG INNSATS – BTI

Utvidelse av BTI-arbeidet

Det er etablert BTI samarbeid i Helse Fonna regionen med 13 kommuner, samt Helse Fonna HF. BUP og forsknings – og utviklingsavdelingen FOUSAM er aktive i BTI-samarbeidet. Vi har fornyet samarbeidsavtaler med kommunene. Vi har i løpet av 2018 hatt flere nettverkssamlinger. Barn som pårørende sees på som en del av BTI – satsningen. Vi har sammen med Helse Fonna HF og 5 BTI – kommuner + 5 somatiske/psykisk helsevern avdelinger vært involvert i et samhandlingsprosjekt som en oppfølging av Multisenterstudien.

Som en del av prosjektet «Barn som pårørende og samhandling mellom spesialisthelsetjenesten og 5 kommuner» ble det høsten 2018 arrangert en fagdag for ansatte, med temaet: «Er det vanskelig å snakke om barnas situasjon?» Fagdagen var også et samarbeidsprosjekt mellom Korus, Helse Fonna, FOUSAM og RVTS vest, samt kommunene. Korus bidro med undervisning.

Sammen med FOUSAM og RKBU ble det i 2018 utviklet og prøvd ut et 3 dagers prosjektlederkurs for BTI prosjektledere.

BTI – satsningen i sør-fylket er videreført i 2018. KoRus vest Stavanger har i løpet av året vært i nær dialog med fem kommuner i sør- Rogaland, hvor tre av disse er i gang med BTI – arbeid i kommunen basert på politisk/administrativ forankring. I nært samarbeid med KoRus vest Stavanger gjennomførte 2 kommuner BTI – undersøkelse høsten 2018. September 2018 ble det etablert BTI – nettverkssamling for kommuner i sør-fylket som er i starten av eller vurderer BTI. Samlingen var et samarbeid mellom KoRus vest Stavanger og Fylkesmannen i Rogaland, og vil bli videreført gjennom halvårlige samlinger. RKBU vest, RVTS vest og BUPA deltok på samlingen.

KoRus vest Stavanger/Bergen i samarbeid med Fylkesmennene i Rogaland og Hordaland har planlagt fagdag for BTI – kommuner i Helse Fonna regionen med fokus på lovverket i BTI - arbeidet.

KoRus vest Stavanger er også representert i nasjonal arbeidsgruppe BTI, Arbeidsutvalg for BTI i region vest (KoRus vest Bergen og Stavanger, RVTS og RKBU) og nasjonal gruppe for BTI – undersøkelsen.

Ulike kompetansetiltak i 2018 med utgangspunkt i veilederen «Fra bekymring til handling»:

(veilederen er presentert på de ulike kurs og konferanser og er brukt som referanse og undervisningsgrunnlag i arbeidet med BTI og BIR)

- **Barn som pårørende.** Som en del av oppfølgingen til «Multisenter-studien» har Barns Beste fått oppdrag av helsedirektoratet å følge dette opp. Et av delprosjektene er lagt til Helse Fonna-området, og KoRus vest Stavanger blir en samarbeidspartner i prosjektet. Prosjektbeskrivelse er utarbeidet og prosjektet skal avsluttes våren 2019.
- **Kursrekke med tema: «Konsekvenser for barn som blir rus- og stresseskponert i svangerskapet. Hva trenger barna for å få god tilknytning til sine foreldre?»** Kursdagene ble arrangert av Korus i samarbeid med Rogaland A-senter, avdeling for gravide og småbarnsfamilier, Fylkesmannen i Rogaland, BUPA v/ Sped- og småbarnsenheten og LAR Helse Stavanger.

KAP. 2.4 OPPLÆRINGSPROGRAMMET «BARN I RUSFAMILIER" – BIR

Målgruppen for dette kompetansehevingsprogrammet er ansatte i barnehage, barneskole, SFO, helsestasjon, PP- tjeneste, barnevernet og andre som er involvert i barne- og familiearbeid i kommunen. Dersom man som kommunalt ansatt får økt kompetanse om tidlig identifikasjon og tidlig intervensjon som gjør en i stand til å hjelpe barn og familier på et tidlig tidspunkt er det mindre risiko for utvikling av varige skader og problemer.

Korus vest Stavanger startet opp BIR programmet våren 2014. I løpet av disse årene har 9 rogalands kommuner deltatt i BIR. Av disse er 7 kommuner nå i gang med BTI og ser på dette som en videreføring av programmet. Vi har fremdeles tilbud om BIR satsningen til kommunene, men i fortsettelsen ønsker vi også å tilby BIR programmet som moduler.

Korus vest Stavanger deltar i nasjonalt BIR nettverk. Vi har i løpet av 2018 deltatt på to BIR nettverk. Et av disse nettverksmøtene hadde vi i Korus vest Stavanger ansvar for og arrangerte dette på Sola 26.januar. Det er også avholdt et nettverksmøte i regi av Korus Sør i september. Det arbeides med å lage en film om lovgrunnlaget for tverretatlig samarbeid med utgangspunkt i BIR arbeidet.

KAP. 2.5 "MOT TIL Å SE - EVNE TIL Å HANDLE"

Med fokus på Tidlig innsats ble det også i 2018 arrangert den nasjonale konferansen "Mot til å se - evne til å handle".

Konferansen ble arrangert for 13. gang.

Konferansen er tverretatlig og tverrfaglig, med fokus på Tidlig intervensjon og på barn som pårørende i familier med rusproblematikk, psykisk og somatisk syke foreldre. De siste årene har fokuset utvidet seg til også å gjelde barn som lever med vold i familier, og barn i minoritetsfamilier med spesielle belastninger.

I 2018 var det 350 deltakere fra mange Rogalandskommuner og fra andre deler av Norge. Det er bred representasjon fra ulike målgrupper i både kommune og ansatte i spesialisthelsetjenestene i Rogaland og andre deler av landet.

KoRus vest Stavanger er ansvarlig for konferansen og har knyttet til seg en tverretatlig arbeidsgruppe med representanter fra syv kommuner og to spesialisthelsetjenester, som planlegger tema og innhold for konferansen.

KAP. 2.6 TIDLIG INN

Korus vest Stavanger har en egen tilnærming til programmet «Tidlig inn» ved at en tilbyr kommunene kursing i kartleggingsmetodikken Tweak og EPDS, samt MI opplæring. I 2016 ble det etablert et nettverk for jordmødre i Rogalandskommuner, som Korus har bistått med tema og foredragsholdere. 18 kommunejordmødre deltar i nettverket. I 2018 har vi arrangert fagdag for jordmornettverket med tema *Sykkelig overvekt i svangerskapet*. På fagdagen var det også representanter fra en ny jordmorutdanning som etableres på Universitetet i Stavanger.

Kursdag med tema: Hvordan oppdage og hjelpe fedre med fødsels- depresjoner? Innføring og opplæring i Gotland-skalaen, med psykolog og forskningsleder Svend Aage Madsen fra Rikshospitalet i København. Jordmødre, helsesøstre og ansatte på kommunale familiesenter var invitert. Målet med kurset var å ha økt fokus på fødselsdepresjon hos fedre, men også å få fedre i større grad inn i satsningene i Tidlig Inn programmet.

Korus tilbyr nå Tidlig inn til kommunene, men har foreløpig ikke fått en forespørsel om dette programmet i sin helhet. På sikt er planen at vi gjennom BTI satsningen vil få bedre innblikk i den enkelte kommunes behov for kompetanseheving og gjennom tilby opplæringstilbud i form av Tidlig inn eller BIR tilpasset den enkelte kommunes behov.

Korus vest Stavanger har i 2018 hatt en økt satsning på opplæringsprogrammet Tidlig inn. Vi deltar i den nasjonale arbeidsgruppen for Tidlig Inn og deltok på fagseminar for de regionale opplæringsteamene (ROT Teamene), sammen med de andre Korusene og kompetansesentrene RVTS, RKBU og Bufetat. Korus Stavanger deltar nå i en egen arbeidsgruppe for å planlegge neste års fagseminar for ROT teamene.

KAP. 2.7 MOTIVERENDE SAMTALE

KoRus vest Stavanger har i 2018 arrangert fire introduksjonskurs i MI à 3 dager. Det ene kurset var for Tysvær kommune, et for Lund kommune det andre kurset for Jæren DPS i samarbeid med Hå og Time kommune, et for Haugesund kommune og et kurs for sosialrådgivere i videregående skole, i regi av PPT.

For samtlige av disse opplæringene har KoRus vest Stavanger tatt initiativ til og gjennomført flere formøter med sentrale aktører/deltakere/ledere. Dette for å sikre implementering av MI – kompetanse i virksomheten.

Samtlige deltakere på våre introduksjonskurs tilbys videre oppfølging ved deltakelse i regionale nettverkssamlinger. Det har vært to nettverkssamlinger i 2018, to i sør-fylket og en i nord-fylket. Deltakerne har vært fra til sammen 8 kommuner, samt enkelte fagpersoner fra TSB/spesialisthelsetjenesten.

KoRus vest Stavanger gir også kontinuerlig oppfølging- og MI - veiledning til rådgivere ved bedriftshelsetjenester som er involvert i WIRUS studien. Om WIRUS-studien (se kapittel 7.2 for mer informasjon).

KAP. 3 RUSARBEID

KoRus vest Stavanger har i 2018 videreført arbeidet innenfor kjerneområdet Rusarbeid. Prioriterte områder har vært ulike kompetansetiltak rettet mot ansatte i kommuner og spesialisthelsetjenestene (TSB). I 2018 har det vært et særlig fokus på å fortsette samarbeide med Fylkesmannen og kompetansemiljøer om Opptappingsplanen for rusfeltet (2016-2020), samt å integrere flere av KoRus sine arbeidsområder direkte inn i arbeidet knyttet til Opptappingsplanen for rusfeltet.

KAP. 3.1 VURDERING AV MÅLOPPNÅELSE

KoRus vest Stavanger har langt på vei nådd sine mål for 2018 innen Rusbehandling (jf. gjennomføringsplan for 2018).

Når det gjelder Brukerplankartleggingen har vi nådd målet mtp antall deltagende kommuner. Fra 2015 har KoRus tilbydd fordypet analyse av kommunens egne tall og i 2018 vokste denne aktiviteten. Vi vurderer at analyser og bistand til enkelte kommuner, samt å se ulike innsatser fra KoRus Stavanger i sammenheng med Brukerplan, har gitt gode resultater i form av at KoRus Stavanger kan tilby kommunene et mer systematisk og helhetlig tilbud.

Bruker- og mestringsperspektiv er et bærende prinsipp for all vår tjenesteytelse. KoRus Stavanger samarbeider nært med flere brukerorganisasjoner (Rio, Alarm, Mental Helse, ProLar, Ventilene), samt de ulike kommunene med utarbeidelse av kurs/konferanser. Både kommuner og brukerorganisasjoner deltar i ulike fora og møter hvor KoRus Stavanger er arrangør/ tilrettelegger.

KoRus Stavanger samarbeider i utstrakt grad med Fylkesmannsembetet og andre kompetansemiljø med innsatsen for kvalitet og kompetansehevende innsatser rettet mot kommunene og spesialisthelsetjenesten.

Fokus på barn som pårørende og familieorientert praksis har vært en viktig del av utviklings- og formidlingsarbeidet i 2018.

KAP. 3.2 KOMPETANSETILTAK RETTET MOT DET KOMMUNALE RUSARBEIDET

Kurs/konferanser på tematikken rus og psykisk helse

- Fokus på barn som pårørende og familieorientert praksis har vært en viktig del av utviklings- og formidlingsarbeidet i 2018. Funn fra Multisenterstudien om barn som pårørende og resultater fra PhD om familieorientert praksis har blitt presentert på konferanser (regionalt og nasjonalt), kurs og i konkrete oppdrag tilknyttet enkeltinstitusjoner, utviklingsarbeid i forhold til barneansvarlige samt i ulike samarbeidsfora. Et prosjekt om samhandling om barn som pårørende er utviklet som en direkte oppfølging av funn fra Multisenterstudien.

- KoRus Vest Stavanger/Rogaland A-senter arrangerte sammen med Sandnes kommune og Universitetet i Stavanger Utstein Refleksjonsforum der tema var: « Autonomi- mulighet eller påbud?», med foredragsholder professor Tor-Johan Ekeland.
- KoRus Stavanger har sammen med Fylkesmannen i Rogaland arrangert «Grunnkurs rus og psykisk helse- ungdom, rus og vold ». Årets Grunnkurs rettet seg særlig mot ansatte i Rogaland som på ulike måter kommer i kontakt med ungdom. Kurset hadde primært fokus på et forebyggende og tidlig intervensjons perspektiv rettet mot rus og vold. Gjennom dette åpne kurset fikk KoRus Stavanger mulighet til å bistå ulike kommuner med økt kunnskap og kompetanse om forebygging, tidlig intervasjon, rusproblemer og avhengighet- i lys av opptrappingsplanen for rus, i tillegg til økt fokus på Opptrappingsplanen mot vold og overgrep.
- KoRus Stavanger har i samarbeid med Stavanger kommune, lavterskeltiltaket Funkishuset i Sandnes, Fylkesmannen og brukerorganisasjonen Alarm gjennomført den 4. overdosekonferansen Rogaland.

Undervisning og forelesninger

- Mai 2018 : Undervist på AKAN grunnkurs, «Hvordan forstå avhengighet som fenomen?», ca 40 deltakere
- April 2018: Undervist på Alor nettverket i Bergen, «Alkoholkultur og gråsoner», ca 30 deltakere
- Juni 2018: Undervist på Mi nettverket i Oslo; ca 30 deltakere
- August 2018: Dagskurs i samarbeid med Helse Fonna, Korus, RVTS vest og FOUSAM tema: «Når voksentjener i rus og psykisk helse møter bruker pasienter som har barn».
- September 2018: Undervisning VID (Vitenskapelige høyskole) Tverrfaglig videreutdanning i psykisk helsearbeid med temaet: Pårørende utfordringer i forhold til Rus og psykisk lidelse. 5 timer 35 deltakere.
- September 2018; undervist på Alor nettverket i Oslo; «Alkoholkultur og Gråsoner», ca 50 deltakere
- September 2018: Undervist for Masterstudenter i Rus og psykisk helse; Arbeidsliv og rus.
- Oktober 2018; Undervist for Masterstudenter i Rus og psykisk helse; Arbeidsliv og rus
- November 2018; Undervist på Akan dagen, Hordland Fylkeskommune; «Ny forskning om arbeidsliv og rus. Alkoholkultur og Gråsoner»
- Høset 2018: Undervisning VID (Vitenskapelig høyskole) i Motiverende samtaler

Internundervisning ved Rogaland A-senter

- Pasientundervisning om fysisk aktivitet og rus, Behandlingsavd. Undervisning og samtale om filmen «Natta pappa henta oss» februar- april Avrusningsavdeling, Behandlingsavdeling og AGS for pasienter og ansatte. Samarbeid med barne- og pårørende kontakt.
- Pasientundervisning om Stress og rusmidler, Avdeling for gravide og småbarn
- Internundervisning om implementering av Motiverende samtale (MI)

- Pasientundervisning om Avhengighet, AGS

Satsning på temaer knyttet til «Barn som pårørende» og Multisenterstudien

Barneregistrering: Samarbeid med barne- og pårørende kontakt ved Rogaland A-Senter om ny praksis i forhold til registrering av pasienters barn i forbindelse med innføring av DIPS. Møter, Samarbeid med Stavanger Universitets Sykehus v/ Gro Cristensen Peck for å få tips i forhold til deres rutiner. Gjenstår ennå utfordringer i forhold til denne nye praksis.

Deltatt på møter for barneansvarlige i samarbeid med Barne- og pårørende kontakt. Tema knyttet til barn- som pårørende arbeid drøftes.

Vi har også deltatt i møter med SUS med planlegging av temaer til vedlikehold av god praksis for barneansvarlige SUS/ Rogaland A- senter.

I løpet av året har vi også vært involvert i møter med familierapeuter ved RAS og samtaler om familieorientert praksis ved de ulike avdelinger.

Seminarekke om barn som blir rus- og stressutsatt i svangerskapet.

KoRus vest Stavanger har i 2018 også vært med i en planleggingsgruppe/ kurskomite bestående av fylkesmannen i Rogaland, Sped og småbarns teamet ved Stavanger universitetssykehus (SUS), LAR, avdeling for gravide og småbarn ved Rogaland A- senter og Korus om 3 kursdager med tema: Første kursdag ble avholdt 5.desember. 150 deltakere To resterende kursdager i 2018.

Kursrekke avhold i samarbeid med tverretattlig gruppe: Korus, Fylkesmannen, Stavanger universitetssykehus (LAR, sped og småbarnsenheten, Barneavdelingen): Konsekvenser for barn som blir rus- og stressekspontert i svangerskapet- Hva trenger barna for å få en god tilknytning til sine foreldre?

-Tema: Hvordan de ulike rusmidlene og ulike stimulanser påvirker fosteret, samt hvilke kortsiktige og langsiktige konsekvenser gir dette? Ved overlege Reidar Stokke, Rogaland A-senter, avd. for Gravide - og småbarnsfamilier

-Oppfølging av gravide i kommunen, Ved Lise Vold, Fagteam rus, Sandnes kommune

-Det psykologiske svangerskapet – betydningen av psykologisk tilknytning og indre og ytre stress på fosteret, kortsiktige og langsiktige konsekvenser? Ved psykolog, PhD Kari Slinning, RBUP Øst og Sør, Psykologisk institutt, Universitetet i Oslo (UIO) 6. mars

-Hvordan kan barn som er rus- og stressekspontert i svangerskapet få en god tilknytning til sine foreldre? Betydningen av god oppfølging og sammenhengende tjenester. Ved psykologspesialistene Kristin G. Furuholmen og Mette Sund Sjøvoll, ansatt ved Aline -poliklinikk, Barne- og familietaten, Oslo kommune.

Rus og vold prosjektet

KoRus Stavanger har i 2018 vært representert inn i styringsgruppen, samt utnevnt en regional kontaktperson inn i Rus og Vold prosjektet. KoRus Stavanger har vært i kontakt med ulike deltakere i kompetansegruppen Rus og psykisk helse for å høre om deres kompetansebehov knyttet til Rus og vold og vært i dialog med KoRus Bergen og RVTS vest knyttet til regionale kunnskapsbehov. Det er søkt om å få arbeide med en overordnet implementeringsstrategi for de påfølgende kunnskapsmodulene i samarbeid med KoRus Bergen og RVTS vest.

Recovery læringsnettverk for Rogaland og Sunnhordland

I 2016 ble det startet opp et læringsnettverk for flere kommuner i Rogaland og Sunnhordland, i samarbeid med helseforetakene Helse Fonna HF og Helse Stavanger HF. Formålet med læringsnettverket er å innføre mer recoveryorienterte tjenester og bedre samhandling mellom de ulike nivå i tjenestene. Planleggingen og gjennomføringen av læringsnettverket foregår i et nært samarbeid med en lokal prosjektgruppe sammensatt av representanter fra KS (kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon), Fylkesmannen i Rogaland, Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid (NAPHA), Rusmisbrukernes Interesseorganisasjon (Rio), Mental Helse, Regionalt kompetansesenter for rusmiddelforskning (Korfor), Helse Stavanger og Helse Fonna, samt fire av de deltakende kommunene. Prosjektgruppen er sammensatt med 50/50 representasjon av deltakere med fag- eller brukerbakgrunn.

KoRus Stavanger har i 2018 arrangert erfaringsamling over to dager 30. og 31. oktober i samarbeid med KS, fylkesmann. Alle kommuner invitert.

Opptrappingsplanen for rusfeltet 2016-2020

KoRus vest Stavanger har i 2018 samarbeid med Fylkesmannen i Rogaland, RVTS, Napha og RKBU om Opptrappingsplanen.

Sammen med Fylkesmannen i Rogaland har vi hatt et særlig fokus på Brukerplan (se kap 3.4), BTI , Recover læringsnettverk og brukervedvirkning.

Videre har vi samarbeidet med Fylkesmannen og RKBU (flere ?) om etablering av et Nettverk for Psykologer i kommunene. Vi har også opprettet et eget FACTACT nettverk i Rogaland sammen med Napha, Fylkesmannen i Rogaland og

Under flere samlinger og konferanser arrangert av KoRus Stavanger i 2018 er Opptrappingsplanen tatt inn som tema. Eksempelvis hadde året «Grunnkurs Rus og psykiskhelse» et særlig fokus på forebygging, tidlige oppdagelse og behandling knyttet til «Ungdom, rus og vold».

KoRus har også deltatt aktivt inn i Recovery læringsnettverk sammen med KS (kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon), Fylkesmannen i Rogaland, Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid (NAPHA), Rusmisbrukernes Interesseorganisasjon (Rio), Mental Helse, Regionalt kompetansesenter for rusmiddelforskning (Korfor), Helse Stavanger og Helse Fonna, samt fire av de deltakende kommunene.

Brukerundersøkelse i regi av Korus Midt

Korus Vest Stavanger har bistått Korus Midt med rekruttering i forhold til brukerundersøkelsen. Kommunene: Karmøy, Klepp og Suldal ble rekruttert i 2017 og har gjennomført brukerundersøkelsen. I 2018 har vi deltatt på samlingen i november i regi av KoRus midt. Planen er at vi skal fortsette med dette arbeid i 2019.

KAP. 3.3 NASJONAL OVERDOSESTRATEGI 2013-2018

KoRus Stavanger har i samarbeid med Stavanger kommune, Funkishuset i Sandnes, Fylkesmannen og brukerorganisasjonen Alarm gjennomført den 4. overdosekonferansen i Rogaland. Alle kommunene i Rogaland, TSB, fengsel og brukerorganisasjoner var invitert til konferansen. Konferansen ble fort fulltegnet.

Stavanger kommune er med i Nasjonal overdosestrategi 2013-2018. Stavanger kommune har startet opp arbeidet med kartlegging, tiltak og lokale handlingsplaner mot overdoser og overdosedødsfall. KoRus Vest Stavanger har deltatt i kommunens prosjektgruppe i 2018.

KoRus Vest Stavanger har deltatt på to nasjonale nettverk 2018, i regi av KoRus øst.

Nettverk innen lavterskel-helse

KoRus Stavanger er ansvarlig for koordinering gjennomføring av et nettverk innen lavterskel-helse, samlinger to ganger i året. De ti største kommunene i Rogaland fylke deltar på nettverkssamlingene.

KAP. 3.4 BRUKERPLAN

Presentasjon av resultater

KoRus Vest Stavanger har ansvar for Brukerplan i Helse Stavanger og Helse Fonna. Førstegangspresentasjonene av resultatene har i 2018 sett forskjellig ut i de to helseforetakene. I Helse Fonna ble resultatene presentert som en del av «Rusdagen». Denne dagen er godt etablert i Helse Fonna og med ca 270 påmeldte i 2018 er det landets største enkeltmanifestasjon av Brukerplan. Tema for Rusdagen i 2018 var LAR og Pakkeforløp.

I Helse Stavanger ble det prøvd ut en ordning med regionsvise Brukeplanseminarer. Fire timer lange gjennomganger av de regionale resultatene, i dialog med de fremmøtte. Formatet er bevisst mindre og hensikten er å inkludere alle fremmøtte i analysen av resultatene. Hensikten er todelt: dels ønsker KoRus å gi en tydeligere tilbakemelding på resultatene, med særlig vekt på regionale og lokale utfordringer, og dels så ønsker vi å vise på potensialet i brukerplan, slik at kommunene i enda større grad etterspør dybdeanalyser.

I etterkant av brukerplanseminarene gjennomførte KoRus en evaluering av brukerplanseminar som arbeidsform. Den viste tydelig at politikere, enhetsledere og andre funksjonærer på sentralt eller strategisk nivå, vurderte at formidlingsformen var hensiktsmessig. Kartleggere ga tilbakemeldning om at de bedre forsto hensikten med Brukerplan. Alt i alt viser evalueringen at det vil være riktig å videreføre og videreutvikle denne formen for presentasjoner.

Implementering av resultater

Etter 2017 som til dels ble ødelagt av et dårlig fungerende kartleggingsverktøy, kan vi konstatere at etterspørselen etter mer informasjon fra Brukerplanresultatet hentet seg opp i 2018. Vi kan samtidig konstatere at vi har nådd lenger i Helse Stavanger enn i Helse Fonna, og at vi fremdeles har en jobb å gjøre i 2019 for å få kommunene i Helse Fonna til å etterspørre våre tjenester i enda større grad.

Opplæring og gjennomføring

I oktober har vi hatt opplæringsdager i BrukerPlan for begge helseforetaksområdene. I desember gjennomførte vi undersøkelsen som danner grunnlag for all formidling og presentasjon i 2019.

I 2018 deltok 14 av i alt 18 kommuner i Helse Stavangers foretaksområde. Dette tilsvarer en dekningsgrad på ca 97 prosent. To av fire kommuner; Forsand og Kvitsøy, med en samlet befolkning på rundt 1800 innbyggere, har aldri deltatt i brukerplankartleggingen. De andre to kommunene, Bjerkreim og Finnøy (ca 6000 innbyggere), deltar regelmessig.

Tilsvarende tall for Helse Fonna var 15 av 19 kommuner. Dette tilsvarer også en dekningsgrad på ca 97 prosent. Tre av de fire kommunene; Eidfjord, Jondal og Utsira, med en samlet befolkning på rundt 2000 innbyggere, har aldri deltatt i brukerplankartleggingen. Den fjerde kommunen, Fitjar (ca 3000 innbyggere), deltar regelmessig.

KAP. 3.5 OPPLÆRING I TVANGSBESTEMMELSENE I HELSE- OG OMSORGSTJENESTELOVEN KAP. 10

KoRus vest Stavanger deltar fast i et regionalt nettverk om tvangsbestemmelsene etter helse- og omsorgstjenesteloven kap. 10 sammen med KoRus vest Bergen, Helse vest, Helse Stavanger, Helse Fonna, Frelsesarmeens behandlingssenter (TSB), Fylkesmannen i Rogaland og Fylkesmannen i Hordaland.

KoRus vest Stavanger arrangerte i 2018 en erfaringsamling for de to Bistandsteamene (kommune og spesialisthelsetjeneste) i Helse vest som fungerer som rådgivende organ i tvangssaker etter kap.10 i helse- og omsorgstjenesteloven.

KAP. 3.6 IMPLEMENTERING AV NASJONALE FAGLIGE RETNINGSLINJETR

KoRus Stavanger har i 2018 hatt et kontinuerlig fokus på implementering av nasjonalfaglige retningslinjer og samarbeider tett med Fylkesmannen i Rogaland om dette arbeidet. I møter med kommuner har vi etterspurt deres ønsker og behov og har etterstrebet å møte deres kompetansebehov. I 2018 har kommunene gitt tilbakemelding på at de har ønsket et fokus på:

- Sammen om mestring
- Pårørendeveilederen
- Veileder om tilbakehold i institusjon etter helse- og omsorgstjenesteloven.

Vi bruker etablerte møtestrukturer, konferanser og kurs til å løfte frem nasjonale retningslinjer og tilbyr kommunene veiledning rundt implementeringsarbeid ved behov. KoRus vest Stavanger har i løpet av 2018 avklart med fylkesmannen at vi skal drifte nettverk for kommuner i Rogaland som har tatt i bruk feedback verktøy (FIT), i tråd med sentralt mål om økt brukermedvirkning ved innføring av pakkeforløp for rus.

KAP. 3.7 BOLIG FOR VELFERD

I løpet av 2018 er Bolig for velferd blitt presentert og løftet frem i samarbeid med ulike kommuner i Rogaland.

KAP. 4 FORSKNING

KoRus Stavanger har en rekke innsatser i grenselandet mellom forskning og kompetansesenterarbeid. Rådgivere ved KoRus vest Stavanger er engasjert i ulike forskningsprosjekter, enten som forskere, eller som igangsetter og fasilitatorer for forskning. Disse innsatsene brukes aktivt i formidlings- og utviklingsarbeid. Senteret har også vært aktiv i den nasjonale gruppen for forskning på KoRus.

I forhold til egne forskningsinnsatser, er KoRus Stavanger engasjert i flere områder som vi tenker er strategisk viktige og sentrale i forhold til kjerneområdene Folkehelse, Tidlig Intervensjon og Rusbehandling.

Det første forskningsområdet er **Recovery-prosesser og recovery-orienterte praksiser**, som er sentralt i forhold til Rusbehandling. Her arbeider vi sammen med KORFOR innenfor rammen av Stayer-studien om en PhD-studie. Første artikkel fra denne studien er nå publisert (Robertsen og Nesvaag 2018). Vi inngår videre i et samarbeid med Universitetet i Stavanger og Sandnes kommune om utvikling av forskning og implementering på recovery-orienterte tjenestetilbud, nærmere bestemt det brukerstyrte kurset: «Recovery – min prosess». Prosjektet ble i 2018 finansert som en offentlig PhD gjennom forskningsrådet, med KoRus Vest Stavanger som samarbeidspartner.

Et annet forskningsområde er **Familier og barn**. KoRus Vest Stavanger har i 2017 vært aktivt med i forskningsgruppen tilknyttet Multisenterstudien barn som pårørende, der Rogaland A-senter sammen med Stavanger Universitetssykehus (SUS) inngår som et av fem senter. Arbeidet på dette området i 2018 har først og fremst vært knyttet til en kunnskapsoppsummering om barn og pårørendes levekår. Resultater og analyser fra multisenterstudien har direkte relevans for videre utviklingsarbeid på dette området. Et eksempel på det er et pågående prosjektet samhandling om barn som pårørende i Helse Fonna, som er utviklet på bakgrunn av resultatene fra multisenterstudien, der både aktører innenfor spesialisthelsetjenesten og kommuner er sentrale. Prosjektet er også nært knyttet opp mot BTI-modellen. Her har KoRus Stavanger en aktiv deltaker bl.a gjennom aksjonsforskning/følgforskning. I løpet av 2018 er det gjennomført innsamling av data fra fokusgruppeintervjuer i tilknytning til dette prosjektet. Prosjektet utføres på oppdrag og i samarbeid med Barnsbeste med midler fra Helsedirektoratet.

Et annet forskningsområde er **Arbeidsliv og rus/alkoholkultur**. I 2018 har vi vært engasjert i skrivearbeid i tilknytning til resultatene fra WIRUS-studien (se for øvrig kap.5.2), i tillegg til vår rolle der som fasilitator for forskning.

Sentrale samarbeidspartnere for KoRus Vest Stavanger i tilknytning til forskning lokalt er STARUS-gruppen (Stavangergruppen for rusmiddelforskning), der Universitetet i Stavanger, Stavanger Universitetssykehus, KORFOR (regionalt kompetansesenter for rusmiddelforskning i Helse Vest) og IRIS inngår. Vi vil bygge videre på dette samarbeidet i vårt Korus-arbeid. KoRus Stavanger ved Rogaland A-senter har ellers samarbeid med Universitetet i Stavanger og VID (tidligere Diakonhjemmet Høgskole) om henholdsvis utvikling av master i Rus og psykisk helse, og rusfordypning i tilknytning til videreutdanning i familierapi. Vi ser på dette som viktige grensesnitt der kunnskap utvikles og formidles.

Publikasjoner:

Robertson, I. E., & Nesvåg, S. M. (2018). Into the unknown: Treatment as a social arena for drug users' transition into a non-using life. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs*. <https://doi.org/10.1177/1455072518796898>

Selbekk, A. S., et al. (2018). "“A Problem Like This Is Not Owned by an Individual”": Affected Family Members Negotiating Positions in Alcohol and Other Drug Treatment." *Contemporary Drug Problems*, **45**(2): 146-162.

Birkeland, B., Foster, K, Selbekk, A.S, Høie, M, Ruud T and Weimand, B. (2018). "The quality of life when a partner has substance use problems: a scoping review." *Health and Quality of Life Outcomes* **16**(1): 219.

Presentasjoner på nasjonale og internasjonale konferanser:

11.11.18 «A Problem Like This Is Not Owned by an Individual» Affected Family Members Negotiating Positions in Alcohol and Other Drug Treatment”. Presentation at the first AFINet (Addiction and the Family International Network) International Conference, Newcastle, UK, November 2018 AFINet, Newcastle, England

KAP. 5 NASJONALE FUNKSJONER OG SÆRSKILTE OPPDRAG

KAP. 5.1 TILTAK FOR Å STYRKE SAMHANDLING MELLOM SEKTORER, TJENESTER OG NIVÅ

Samarbeid på regionalt nivå – Fylkesmannen i Rogaland

Fylkesmannen i Rogaland og KoRus Stavanger drifter et regionalt nettverk kalt Kompetansegruppen rus og psykisk helse, med representanter fra helseforetakene i fylket, brukerorganisasjoner, kommunerepresentanter fra de største byene og regionene, samt representanter fra utdanningsinstitusjonene i regionen. Kompetansegruppen møtes fire ganger i året, og intensjonen er informasjonsdeling samt brukerinnflytelse i forhold til å avdekke kunnskaps- og kompetansesbehov spesielt knyttet til impelmentering av opptrappingsplanen.

Videre har KoRus vest Stavanger regelmessige møter gjennom året med rus- og psykisk helserådgiver hos Fylkesmannen i Rogaland.

Samarbeid på regionalt nivå – Rogaland fylkeskommune

Fra 2016 har KoRus Stavanger vært fast medlem i fylkeskommunens Rådgivende Folkehelseforum, et organ som skal bistå fylkeskommunen i forståelsen av faktorer som fremmer og hemmer god folkehelse. Vi har også utvidet samarbeidet med Rogaland fylkeskommune innen kommunalt og regionalt planarbeid, med spesiell fokus på program for folkehelse.

Samarbeid med andre regionale instanser og kompetansemiljø

KoRus Stavanger er deltaker i kompetansesenterforum for vestlandet som består av RVTS Vest, RKBU Vest, StatPed og KoRus vest Bergen og Korus vest Stavanger. Det er utarbeidet et formelt mandat og en avtale for samarbeidet.

Samarbeid med brukerorganisasjoner

Kontakten med brukerorganisasjoner blir ivaretatt på ulike måter:

Eksempel på samarbeid:

- Ulike brukerorganisasjoner innen rus og psykisk helse deltar i flere av våre møter
- Vi benytter brukerrepresentanter som foredragsholdere på flere av våre kurs.
- Implementering av nasjonale faglige retningslinjer

KoRus Stavanger spiller en aktiv rolle i de samarbeidsfora vi er med og bidrar slik til bedre samordning av tjenestene, utvikling av kvaliteten på disse og at tjenestene har et brukerfokus. Videre bistår senteret direktoratet med representanter i diverse arbeids- og prosjektgrupper innen områder for folkehelse, rusarbeid (overdose), tidlig intervensjon og forskning.

KAP. 5.2 WIRUS-STUDIEN (WORKPLACE INTERVENTIONS PREVENTING RISKY USE ALCOHOL AND SICK LEAVE)

Wirus (Workplace Interventions Preventing Risky Use of Alcohol and Sick leave) er et forskningsprosjekt som skal innhente mer kunnskap om arbeidslivet, alkohol og sykefravær. KoRus Stavanger har sammen med Universitetet i Stavanger (UiS) fått i oppdrag av Helsedirektoratet å gjennomføre og evaluere tidlige intervensjoner ved *risikofyllt* alkoholbruk hos ansatte.

Rekruttering av bedrifter

I likhet ved foregående år, har KoRus Stavanger i 2018 hatt et tett samarbeid med bedriftshelsetjenesten Stamina Helse, avd. Sandnes, for å rekruttere og spre informasjon om studien. Våre kontaktpersoner i Stamina Helse har gitt oss muligheten til å få gjennomføre informasjonsmøter i hver enkel bedrift. I løpet av 2018 har vi besøkt fire bedrifter via Stamina BHT. Ingen av disse bedriftene har hatt anledning til å delta i studien.

I løpet av 2018 har vi kun rekruttert en bedrift til studien.

Kulturstudien

KoRus Stavanger har deltatt i kulturstudien ved både å koordinere avtaler mellom UiS og bedriftene, og ved å bidra på fokusgruppeintervjuene sammen med UiS. Vår rolle er å bistå forsker under intervjuene, samt å gi bedriftene et helhetlig bilde av WIRUS prosessen før og etter intervjuene. Både Åsa Sjøgren og Silje Lill Rimstad fra KoRus Stavanger er medforfatter på flere bedriftsrapporter i Wirus studien, og sistnevnte er også medforfatter på Wirus artikler.

Implementeringsstudien

BHT-ansatte har fått opplæring og fortløpende informasjon om hvordan data skal samles inn til implementeringsstudien. Det har vært et særlig fokus på innsamling av data på våre felles BHT samlinger og vi har bl.a vist film som UiS har laget i denne anledningen. KoRus Stavanger prøver å gi kontinuerlig informasjon, oppmuntring og oppfølging til BHT-ansatte for å holde engasjementet, interessen og aktiviteten oppe.

Formidling av WIRUS studien

KoRus Stavanger har i løpet av 2018 hatt flere formidlingsoppdrag knyttet til resultater fra WIRUS studien.

April, 2018- undervist om resultater fra WIRUS studien om alkoholkultur og gråsoner på Alor, Bergen. Ca 40 deltakere

Mai, 2018 – undervist om alkoholkultur (WIRUS) og avhengighet på Akan sitt grunnkurs. Ca 30 deltakere

Sept, 2018- undervist om resultater fra WIRUS studien knyttet til alkoholkultur og gråsoner i arbeidslivet på Alor, Oslo. Ca 50 deltakere

Sept, 2018 – undervist om resultater fra WIRUS studien for masterstudenter i Rus og psykiskhelse ved Universitet i Stavanger

Nov, 2018- undervist i kvalitative og kvantitative resultater fra WIRUS studien (alkoholkultur, gråsoner, statistikk), Hordaland fylkeskommune. Ca 60 deltakere (akan kontakter, HMS ansatte, tillitsvalgte og ledere)

Des, 2018 – undervist i kvalitative og kvantitative resultater fra WIRUS studien (alkoholkultur, gråsoner, statistikk), intern bedrift (ledere, HMS ansatte, bedriftshelsetjeneste, akan kontakter og tillitsvalgte), ca 60 deltakere

Des, 2018 – undervist om kvalitative og kvantitative resultater fra WIRUS studien (alkoholkultur, gråsoner, statistikk), ansatte i bedriftshelsetjeneste, Stockholm

KAP. 6 ØVRIGE OPPGAVER / KUNNSKAPSFORMIDLING

KoRus vest Stavanger har linker på sin nettside til ulike nasjonale kunnskapskilder: www.forebygging.no, www.kommunetorget.no, www.tidligintervensjon.no, www.snakkomrus.no og Rustelefonen 05888. Ved henvendelse fra driftere av disse nettsidene bidrar senteret med relevant litteratur, artikler og tekster.

Publikasjoner: Rusfag magasinet 2018: Korus vest Stavanger bidrar årlig med artikler som når alle 426 kommuner i Norge (pr.1.januar 2018) og som dermed er en nasjonal kunnskapskilde med bred spredningsflate i mange sektorer i kommunene.

For å oppnå et mer helhetlig og gjenkjennelig format og identitet for kommunene som brukere av KoRus tjenester, har redaksjonen nå sluttet å lage en egen publikasjon for Rusfag artikkelserie. Artikler fra KoRus sine forskere og øvrige fagfolk er nå integrert i Rusfag magasinet.

- *Rusfag magasinet 1/ 2018: Mer proaktive tjenester er mulig, Marit Vasshus, s 7*
- *Rusfag magasinet 1/ 2018: Rystende rapport fra rusoppvekst, Marit Vasshus, s 42-42.*
- *Rusfag magasinet 2/ 2018: Hvordan oppdage barn som lever i risiko tidligere? Marit Vasshus, s 10-12.*
- *Rusfag magasinet 2/ 2018: MI som metodikk mot drop-out i skolen, Marit Vasshus, s 19*
- *Rusfag magasinet 2/ 2018: Sauda kommune ønsker å lykkes med Bedre Tverrfaglig innsats, Marit Vasshus, s 52-53*

I tillegg har KoRus vest Stavanger ansporet professor i psykologi ved Høgskolen i Volda, Tor-Johan Ekeland til å skrive en kronikk i Rusfag 1/ 2018: *Trongare vilkår for normalitet?* En artikkel som bidrar til viktig samfunnsdebatt innen tematikken inkludering, segregering, ekskludering. Artikkelen er også delt på www.forebygging.no, og får dermed god nasjonal spredning.

Rusfagredaksjonen: Redaksjonen inngår i et mangeårig og nært samarbeid mellom KoRus'ene (siden 1998) om utvikling og spredning av kunnskap, metoder og ny forskning på rusfeltet. Målgruppene er kommunene og helsetjenestene, fylkesmenn, universitet og høyskoler, spesialisthelsetjenester og brukerorganisasjoner.

KAP. 7 ADMINISTRASJON OG FORVALTNING

Alle 26 kommuner i Rogaland er gjort kjent med KoRus Stavanger sine tilbud på kompetansesenteret sin nettside. Kurs- og prosjektkatalogen 2018 er også gjort kjent på kurs og konferanser og profileres på Korus Stavanger - nettsiden. Hvert kurs har kontaktpersoner med mailadresse og mobilnummer for god tilgjengelighet og service for målgruppene. På nettsiden er det direkte link til kursportalen for påmelding.

KAP. 7.1 KOMMUNIKASJON, INFORMASJON OG PROFILERING

KoRus Stavanger jobber langsiktig og kontinuerlig med å gjøre sitt samfunnsoppdrag kjent i befolkningen og være tilgjengelig for alle fagfolk i de 26 kommunene og i spesialisthelsetjenestene i regionen.

Formidling og synliggjøring av forskning og erfaringsbasert kunnskap skjer på flere plattformer for å tilgjengeliggjøre dette bredt både regionalt og nasjonalt for fagfolk, brukere, pårørende, politikere og andre interessenter.

KoRus vest Stavanger sin viktigste plattform for bred spredning av kunnskap, forskning, nasjonale retningslinjer og informasjon regionalt, skjer gjennom vår nettside www.korus-stavanger.no. Den har en struktur som følger oppdragsbrevets tre kjerneområder innen forebygging og folkehelse, tidlig innsats og rusarbeid. I tillegg til strukturen har en vektlagt lett tilgjengelighet i forhold til service for kommuner og andre målgrupper, ved å oppgi kontaktpersoner på alle områdene, samt på kurs og prosjekter. En digital søkemotor sammen med kunnskap om hva som bidrar til synliggjøring, øker treffsikkerheten for tilbudene.

I 2018 produserte Korus Stavanger 49 aktuelle nettartikler :

- *Forebygging og folkehelse: 17 artikler (2017: 17)*
- *Tidlig innsats: 12 artikler (2017: 14)*
- *Rusarbeid: 20 artikler (2017: 14)*

Facebook: denne flaten når enda bredere ut til ulike målgruppen som inkluderes i Korus oppdraget. Plattformen er lett tilgjengelig og kostnadsfri og har dermed et rikt spredningspotensiale, da omkring 90 % av befolkningen benytter denne digitale sosiale nettverksplattformen. Plattformen ble etablert i 2015 og vi merker at det er lettere å engasjere folk, der de allerede er «hjemme» og pålogget. Denne flaten er dermed et effektivt og nyttig virkemiddel i forhold til synliggjøring, ressursutnyttelse og kostnad. Dette viser også det høye antallet visninger/ personer i nettverkene som vi har nådd med informasjon og kunnskapsdeling:

I 2018 produserte senteret 89 nyhetsposter på Facebook (2017: 55) som har fått 36 669 unike personlige treff blant fagfolk, brukere, samarbeidspartnere, journalister, politikere og andre interesserte i ulike sosiale nettverk i befolkningen:

- *Forebygging og folkehelse: 29 nyhetsposter (2017: 17 poster)*
- *Tidlig innsats: 27 nyhetsposter (2017: 25 poster)*
- *Rusbehandling: 33 nyhetsposter (2017: 14 poster)*

Tallene viser at det er produsert nærmere 30 prosent flere nyhetsposter, med flere personlige treff, der deling også fremmer budskapet. Det betyr at flere finner innholdet interessant og verd å spre videre.

Kurs og konferanser er viktige arenaer for synliggjøring og profilering av KoRus sitt samfunnsoppdrag og virksomhet. Disse utgjør en møteplass for faglig oppdatering, synliggjøring av KoRus vest Stavanger sin kompetanse og tilbud, og utvikling av faglige nettverk og relasjonsbygging. Dette genererer økt kontakt og kontaktetablering som gir nye henvendelser til KoRus vest Stavanger. Samlet er disse arenaene svært viktige for å synliggjøre det fagpolitiske samfunnsoppdraget, omdømmebygging og samfunnskontakt.

KoRus Stavanger publiserte for sjette året på rad også i 2018 en egen digital *kurs - og prosjektkatalog*. Den inneholder en meny som gir god oversikt over tilbud til kommunene og er lett tilgjengelig. Katalogen inneholdt kurs, konferanser, formidlingstema, prosjekter, andre kompetansetilbud innen alle de tre oppdragsområdene rusforebygging og folkehelse, tidlig innsats og rusarbeid. Det er enkelt å melde seg på og gir oversiktlig kursinformasjon med faglige kontaktpersoner. Innhold:

- *16 dagers kurs, konferanser og nettverkssamlinger*
- *5 tilbud om temaforedrag*
- *7 andre kompetansebyggende tiltak*
- *4 prosjekter*

I tillegg kommer ulike nettverks- og samarbeidsmøter og forespørsler om kurs med faglig oppdatering som planlegges ila året, på bakgrunn av oppdraget.

Informasjonsmaterieil: Korus Stavanger produserer informasjons- og profileringsmaterieil som forsterker synliggjøring av KoRus Stavangers varierte kunnskaps- og kompetansetilbud ut fra oppdragsbrevet.

Kampanjer i regi av Helsedirektoratet: dette er et område som vekker interesse og er etterspurt hos kommunikasjonsrådgivere i KoRus, som ønsker å inviteres til dialog med kampanjelederne for å få bakgrunnsinformasjon for å bedre kunne profilere og dermed kan selge dette inn til lokale medier.

Medieoppslag som publisitet og synliggjøring: lokale medier er viktige spredningsplattformer for KoRus vest Stavanger sin innsats, både i forhold til Ungdata, Brukerplan, rusmiddelpolitikk og tidlig innsats i form av BTI og BIR.

Samlet utgjør de ulike plattformene virkemidler med rike muligheter til å nå bredt de målgruppene som inngår i kjerneoppdraget. På denne måten bidrar innsatsen innen dette fagområdet til å sikre formidling og synliggjøring av rusfaglig erfarings- og forskningsbasert kunnskap som en sentral del av samfunnsoppdraget fra Helsedirektoratet.

Kap. 8 Oversikt over ansatte ved KoRus vest Stavanger i 2018 – antall, årsverk og kompetanse

Navn:	Stilling:	Utdanning:	Arbeidsområder:	Begynt/ sluttet 2018:	Stillings- brøk:
Tore Berge	Leder	Master i helse- og sosialfag.	Administrative oppgaver. Pakkeforløp. Tvang og rus.		100%
Åsa Sjøgren	Rådgiver	Sykepleier med videreutdanning i psykisk helse, pedagogikk og rusforebygging.	Tidlig Intervensjon og prosjektleder for Virus (50%), overdoseforebyggende arbeid, m.m.		100%
Silje Lill Rimstad	Rådgiver	Klinisk sosionom/ familieterapeut, Master i rus, vold, traumer og selvmordsforebygging	Fagkoordinator for Rusbehandling: Motiverende Intervju (MI), grunnopplæring i rus og psykisk helse, statlige veiledere og rundskriv, m.m.		100%
Ingunn K. Svendsen	Spesialrådgiver	Klinisk spesialist i psykiatrisk sykepleie, veileder.	Rusmiddelforebygging og folkehelse med fokus på ansvarlig alkoholhåndtering (AAH) og Alor-satsingen.		100%
Inger Eide Robertson	Rådgiver	Sosiolog, Phd-kandidat.	Rusmiddelforebygging og folkehelsearbeid, UngData, HKH, Recovery/brukerperspektivet, m.m.	Permisjon (PHD løp)	100%
Sven Gustafsson	Rådgiver	Sosionom, master i sosialt arbeid.	Fagkoordinator rusmiddelforebygging og folkehelsearbeid. UngData, BrukerPlan og planarbeid i kommunene		100%
Ingrid R. Strømsvold	Rådgiver	Sosionom, videreutdanning i psykisk helse, veiledning. Master i Helse-vitenskap – fordypning i rus	Tidlig Intervensjon, grunnopplæring i rus, Motiverende samtale (MI), m.m.		100%
Marit Vasshus	Kommunikasjons- rådgiver	Journalist, BI OSL:Master Public Relations and Corporate Communications (del I) , Barnevernspedagog.	Kommunikasjonsansvarlig, profilering Hdir kampanjer, redaktør kurs- og prosjektkatalog 2017, Artikler Rusfag, Profilering kurs og konferanser, Redaktør Korus – nettside, produksjon artikler.		50 %
Anne S. Selbekk	Rådgiver	Sosiolog, Phd.	Tidlig Intervensjon: Familieperspektivet., m.m.		60%
Maren Løvås	Rådgiver	Barnevernspedagog, sosialantropolog og Master i familieterapi.	Fagkoordinator tidlig innsats. Tidlig Intervensjon – barneperspektivet, BIR, ”Mot til å se – evne til å handle”, multisenterstudien, m.m.		100%
Bernt Netland	Rådgiver	Sosionom med videreutdanning i forebyggende arbeid.	Tidlig Intervensjon i Helse Fonna - ”Haugalandsløftet”, ”skolefraværprosjektet, BTI, m.m.		40%
Linda Gabrielsen	Sekretær				40%

KAP. 9 REGNSKAP FOR KORUS VEST STAVANGER – 2018

Regnskap for KoRus vest Stavanger – 2018 sendes separat.